

Opravdu je marné honit „bycha“?

Jak se to vezme. Záleží totiž na tom, jakého „bycha“ máme vůbec na mysli. Chceme-li honit „bycha“, kterého jsme v minulosti minuli, je naše námaha zcela zbytečná. Pokud ale máme na mysli „bycha“, který teprve bude, namáhat bychom se skutečně měli. Pak si totiž možná nebudeme nuceni povzdechnout nad marností honičky s „bychem“.

Ono rčení „marně bycha honiti“ je vlastně lidovým vyjádřením skutečnosti, že čas nelze vrátit. Že to, co jsme učinili či neučinili v minulosti, již nezměníme. Tok času má pouze jeden směr, alespoň co se týče našeho běžného pojetí času, vycházejícího z každodenní lidské zkušenosti. Klasická fyzika to vidí poněkud jinak, pro ni je toto rčení nesmyslné. Nezná totiž pojem pozdě a není pro ni ani problém vrátit se zpět a změnit výchozí podmínky.

Když používáme rčení „marně bycha honiti“, tak tím obvykle také vyjadřujeme lítost nad tím, že ho dohonit nelze. Otázkou ale je, zda je opravdu nutné toho litovat. Jestli, pokud by to bylo možné, by také bylo žádoucí ho dohonit? Já si myslím, že litovat nemusíme, pouze je nutné se s touto skutečností smířit. Ono smíření bude snazší, pokud se zbavíme vcelku naivní představy, že pokud bychom pozměnili něco v naší minulosti, naše přítomnost by byla přesně taková, jakou ji chceme. Když si totiž tímto způsobem povzdechneme, vypovídá to o nás, že v podstatě uvažujeme asi takto: „Kdybych si já hloupá tehdy vzala místo Jardy Tondy, mohla bych teď mít vilu s bazénem, nemusela bych chodit do práce a třikrát ročně bych se válela u moře, kdežto teď se dřu jako blázen, bydlím v malém bytě a s Jardu se pořád hádám.“ Při tom nás ani nenapadne, že chudák Jarda je možná jediný, kdo s námi vydrží, že Tonda by už nejspíš dávno utekl a vilu by také neměl, protože by neměl energii na ni vydělat peníze, nehledě na to, že všechny peníze by nám musel stejně jako Jarda dát, aby od nás měl alespoň na chvíli pokoj. A co kdyby nás Tonda jednou v afektu zabil? Ne, ne, ještě že čas vrátit nelze.

Ale ten druhý „bych“, který se dívá do budoucnosti, již za trochu přemýšlení stojí. Jde vlastně o to, že zvažujeme, co bychom měli udělat, abychom toho později nemuseli litovat a marně se nesnažili dohonit „bycha“. Ale i zde uvažujeme stejným způsobem, jako tomu bylo s Tondou a Jardu. Předvídáme totiž, co se stane, když teď uděláme to a ne tohle. Jenže stejně jako je neúčinné vzdychat nad nějakým činem již vykonaným v minulosti, je žádoucí zvažovat vykonání činu v budoucnosti. I když obojí vychází z stejné představy o snadném předvídání následků příčin.